

Illustrasjon: Marvin Halleraker

Vil du slippe valgets kvaler? Trekk lodd!

Kommentar

Frank Rossavik,
kommentator

Ansvarlighet for ignoranter og tvisynte.

ei av Erna Solberg og hennes bukker av blått, gult og grønt? Lite lysten på Jonas Gahr Støre og Trygve Slagsvold Vedums lyslilla eventyr? Enda mindre lysten på Støre uten Vedum, men med røde og grønne småpartier?

En del av oss synes det er tungt nok å velge et parti. Tanken på koalisjonen partiet skal inngå i, gjør det hele til et mareritt. Samtidig er vi jo ansvarlige demokrater. Vi vil helst ikke la være å delta.

Løsningen er å trekke lodd.

Det begynte i 1993. Inntil da hadde jeg

stemt SV ved alle valg. Det siste føles mer uforståelig for hvert år som går.

1993 var året før folkeavstemningen om EU. SV og andre nei-partier sa at de ikke ville respektere et eventuelt knapt ja-flertall der. Dermed ble SV uaktuelt ved dette valget.

En rekke partier ville respektere folkeavstemningens resultat uansett. Noen av dem var likevel umulige av andre grunner.

På valgdagen sto jeg i avlukket, tok en seddel fra hver av Arbeiderpartiet, Høyre og Venstre. Jeg la dem på bordet med partinavnet ned, blandet godt, trakk ett av dem og la seddelen i urnen.

Jeg vet ikke hva jeg stemte i 1993.

Det var og er en god følelse.

Og det var bare begynnelsen. Jeg ble stadig mer liberal, som jo er en måte å tenke på. Den åpner for helt ulike parti-

valg. En som er liberal, vil ofte mene at det er viktig at makten skifter. Hvis den samme gjengen styrer for lenge, er det sunt å slippe til folk med et nytt blikk.

I år tilsier det å stemme for et skifte.

Redde Venstre hvert år?

Men det er flere hensyn å ta. Et parti jeg står ganske nær, sitter som vanlig på kistekanten. Hvert eneste år er dette mitt tyngste argument for å stemme Venstre. Det er til å bli matt av. Stemmegivning som livredding er slitsomt i lengden.

Så kommer enkeltsakene. De eneste jeg egentlig bryr meg om, prioriteres ikke av noe parti. I tillegg kommer tvisynet om store saker, altså dem de andre er mest opptatt av.

Enten mener jeg ikke noe klart om dem, eller de motvirker hverandre. Jeg er for eksempel for et betydelig privat innslag i velferden, noe som tilsier å stemme på et parti til høyre på den økonomiske skalaen. Samtidig er jeg for kommunal eiendomsskatt og å gjeninnføre statlig arveavgift, noe som tilsier venstresiden. En slik liste kunne forlenges nær sagt uendelig.

Venstre står som sagt nært, for partiet er liberalt. Men jeg liker fagforeninger. Det gjør Venstre ikke.

Trekker ikke alltid

Ikke alle valg løses ved trekning. Er parti-valget logisk, er det helt fint. Ved kommunevalget i 2015 stemte jeg Ap. Det var på tide med maktskifte i Oslo. Ap var også å foretrekke blant partiene som ville utgjøre et nytt byråd.

Av samme grunner er Ap aktuelt ved stortingsvalget i år.

Men så kommer personene inn i bildet. Jeg kjenner altfor mange politikere. Det gjør det vanskeligere å velge parti. Det er alltid noen høyt på strå jeg misliker.

I alt har jeg stemt på minst fire partier, mens ytterligere to har vært med i loddtrekninger. I alt kan stemmen altså ha gått til seks - fra Høyre til SV.

Vekting er bra

Etter loddtrekningen i 1993 er samme metode brukt ved ytterligere fem valg. Den er også blitt litt mer avansert. Ved kommunevalget i 2011 slo jeg først kron og mynt om hvorvidt jeg skulle stemme blankt, noe jeg ikke skulle. Deretter ble det loddtrekning mellom SV og Venstre. SV fikk én seddel, Venstre to.

Vekting setter nemlig en spiss på det hele. Ved stortingsvalget i 2017 resulterte dypsindige resonnementer i følgende opplegg i valgboden: Venstre fikk fem sedler. MDG fikk én for å markedsføre seg som et blokkuavhengig miljøparti. SV fikk én seddel på grunn av førstekandidaten i Oslo. Av samme grunn fikk Senterpartiet én.

Forvirr byråene!

Trolig fikk Venstre stemmen i 2017, men den kan altså ha gått til Senterpartiet. Jeg bidro sannsynligvis til fire nye år for Solberg, men slipper å kjenne på dette ansvaret. Det er jo også 3/8 sjanse for at stemmen gikk til opposisjonen.

Hvis du er veldig i tvil eller lite engasjert, går det an å la være å stemme også. Det gjorde jeg i 2019. Men det er jo mer gøy å trekke lodd mellom partiene du misliker minst. Det er også mer ansvarlig.

Hvis mange gjør det samme, blir det en bonus at vi gjør livet surt for meningsmålingsbyråene. Nylig ble jeg endelig ringt opp av et slikt. På spørsmål om stemmegivning i 2017 kunne jeg svare som sant var, «vet ikke». Samme svar fikk byrået på spørsmålet om hva jeg skal stemme i år. Det er som vanlig ganske usikkert.